№ 240
შაბათი, 3 ნოემბერი, 1901 წ.

გაზეთი ღირს:

თვე	მან.	კ.	თვე	მან.	კ.
12. . .	10	—	6 . . .	6	—
11. . .	9	50	5 . . .	5	50
10. . .	8	75	4 . . .	4	75
9. . .	8	—	3 . . .	3	50
8. . .	7	25	2 . . .	2	75
7. . .	6	50	1 . . .	1	50

ცალკე ნომერი—ერთი შაური.

„ივერიის“ ტელეფონი № 227.

1877–1901

ივერია

№ 240
შაბათი, 3 ნოემბერი, 1901 წ.

რედაქცია
ნიკოლოზის ქუჩა, 21
ტფილისი.
გაზეთის დასაბარებლად
და განცხადებათა დასაბეჭდად
უნდა მიჰმართონ რედაქციას და წერა-კითხვ. გამავრც. საზოგადოების კანცელარიას.
ფასი განცხადებისა:
ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზედ 16 კაპ., მეოთხეზედ—8 კაპ.

„ივერიის“ ტელეფონი № 227.

ტფილისი

ეროვნული ბიბლიოთეკა

შაბათს, 3 გიორგობისთვეს, დიდუბის ეკკლესიაში გარდახდილ იქმნება ორმოცის წირვა და პანაშვიდი განსვენებულის

გიორგი დავითის ძის ქართველიშვილის

სულის მოსახსენებლად. წირვა დაიწყება 9½ საათზედ, პანაშვიდი 12 ს.

(2—232—2)

ქართული თეატრი

კვირას, 4 ნოემბერს, 1901 წ

ქართულის დრამატიულის საზოგადოების დასის მიერ წარმოდგენილი იქნება:

I

ფული და ხარისხი

კომ. 3 მოქმედებად, თხზ. აზიანისა.

II

ძალად ცოლის შერთვევინება

კომ. 1 მოქმედებად დ. მოლიერისა, თარგ. დ. ყიფიანისა.

მონაწილეობას იღებენ: ქ-ნნი გაბუნია-ცაგარლისა, ტასო აბაშიძე, ლეჟავა, მდივანი, გივიშვილისა და სხვ. ბ-ნნი: აბაშიძე, გუნია, სვიმონიძე, გამყრელიძე, გედევანოვი, შათირიშვილი, აწყურელი, იმედაშვილი, ურუშაძე, მირიანაშვილი, სარჯველაძე და სხვ.

დასაწყისი სწორედ 8 საათზედ. ფასები ჩვეულებრივია.

რეჟისორი ვ. აბაშიძე

შემდეგი წარმოდგენა ხუთშაბათს 8 ნოემბ.; მზადდება შემდეგი პიესები: „მსხვერპლისათვის მსხვერპლი“ დრ. 3 მოქ., „ტარტიუფი“ კომ. 5 მოქმედებად. (3—უ.—1)

ინჟინერი

გიორგი დეკანოზიშვილი

მიიღებს შემდეგ საინჟინერო სამუშაოს: 1) მადნეულობის გამოკვლევა: ნავთისა, ქვა-ნახშირისა, ვერცხლისა, სპილენძისა და სხვა; 2) წყლის გამოყვანას სასმელად და მამულების სარწყავად, 3) ექსპერტიზას სადავო საქმეებში; 4) პლანების გაკეთებას და სხვა საინჟინერო საქმეს.

ნახვა შეიძლება ყოველ დღე 4—6 საათ. ადრესი: Георгіевская площадь, № 32. (8—2)

ტფილისის კერძო სამკურნალო

ავადმყოფთათვის კრაოტები (ერთი უფასოა).

მიხეილ გედევანიშვილისა.

კუკია, ნიკოლოოზის ქუჩა, სახლი აგიაშვილისა, № 21 (ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ).

ტელეფონი № 274.

ავადმყოფებს იღებენ ყოველ დღე, კვირა დღეებს გარდა.

დილით:

ვ. ი. ჭიჭინაძე—კბილის სნეულებანი, 8—10 საათ.

მიხეილ გედევანიშვილი—ნერვებისა და წამლობა ელექტრონით, 9—10 საათ.

ა. ზ. ფედოროვი. შინაგან და ბავშვებისა. 9—10 ს.

ზ. გ. მაღალაშვილი.—შინაგან; სამშაბათობით და ხუთშაბათობით, 10—11 საათ.

ნ. ა. მულინი—ყურისა, ყელისა და ცხვირისა—10—11 საათ.

ი. პ. ახალშენიშვილი—კბილის სნეულებანი. 10—12 საათ.

ა. მ. შატილოვი—თვალის, 10—11 საათ.

ექიმი-ქალი მ. ს. ბაქრაძე ბავშვებისა—11—12 ს.

დ. ა. გედევანიშვილი—ნერვებისა და შინაგანი. 12—1 საათ.

ა. ზ. ბარსუკოვი — დედათა სნეულებანი, ორშაბათობით, ოთხშაბათობით და პარასკეობით 12—1 საათ.

ს. ა. ვოინო—ხირურგიული (სადოსტაქრო) ხუთშაბათობითა და შაბათობით—1—2 საათ.

ი. დ. ბეგთაბეგოვი. სიფილისისა, კანისა და საშარდესი, 1½—2 ს.

საღამოთი:

ი. ნ. თუმანიშვილი—დედათა სნეულებანი. 5—6 საათ.

კვირაობით:

ზ. გ. მაღალაშვილი—10—12 ს. შინაგან ავადმყოფობათა.

სამკურნალოს აქვს საწოლი ოთახები.

ფასი რჩევა-დარიგებისა 50 კაპ. ოპერაციები და კრაოტები—მორიგებით.

პირველი კერძო სამკურნალო

ექიმის ნავასარდიანისა

(კუკიაში, ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ)

ავათმყოფთ იღებენ ექიმნი ყოველდღე, კვირა დღეებს გარდა.

დილაობით:

გ. ა. ნავასარდიანი. 11—12 ს. სადოსტაქრო, ვენერიული (სიფილისი) და საშარდეს ავადმყოფობანი.

უ. მ. ჩიქოვანი. 9—10 საათ. სნეულებანი: თვალისა, შინაგანი და ნერვებისა.

ზ. ი. ბაბანასიანცი. დილის 11—12 საათ. ქალთა და ბავშვთა სენით ავადმყოფებს.

ქ. ი. ბძელიშვილი. 12—1 საათ. ყურისა, ყელისა, ცხვირის ავადმყოფობისა.

ა. პ. ტერ-აპეტიანცი. 1—1½ ს. შინაგანისა და ბავშვებისა.

საღამოობით:

ნ. ნ. როსტომბეკოვი. 5—6 ს. საქირურგო და კანისა.

ა. ნ. შაკოვსკი. 6—7 ს. ნერვებისა (ელექტრო-ტერაპია), შინაგანი და ვენერიულ ავადმყოფობათა.

ზ. ა. თარხანოვი. შინაგან და ბავშვების ავადმყოფობისა, 7—7½ს.

ს. ტ. არვანიტაკი. 11—1 ს. გაუკეთებს სახლში მსურველთ „მასსაჟს“, აუცრის ყვავილს და გამართავს საექიმო გემნასტიკას ექიმის დანიშვნით.

გ. ა. ნავასარდიანი. 7½—8 ს.

რჩევა-დარიგებისა და რეცეპტების დაწერის ფასი ათი შაური. ღარიბთათვის უფასოდ, ფასი კონსილიუმისა და ოპერაციებისათვის—მორიგებით.

დირექტორი სამკურნალოსი დოქტორი მედიცინისა ნავასარდიანი.

Пэрвая частная лечебница—д-ра
Навасардіана.
Тифлисъ, противъ памят. Воронцову.

მკურნალი

მიხეილ გედევანიშვილი

იღებს ავადმყოფებს დილით—12—1, საღამოთი 6—7. ყორღანოვის ქუჩა, 16, საკ. სახლი. ტელეფ. 791. (ნ.)

ახალი ამბავი

⁂ როგორც კავკავიდგან დეპეშით გვატყობინებს იქაურ ქართველთა სკოლის გამგე და თავმჯდომარე სამზრუნველოსი ბ-ნი პართენ გოთუა, წარსულს კვირას „ქართველთა შორის წ. კ. გამავრცელებელ საზოგადოების“ წევრთა წლიურს კრე-

ფელეტონი

უცხოთა შორის

გეორგ ბრანდესის 35 წლის სალიტერატურო მოღვაწეობის იუბილეი.—დრამატურგის კარლ ვეისის გარდაცვალება.—ახალი დრამები ბერლინში.—თეატრი ამერიკაში.

ამ რამდენისამე დღის წინად ოც-და-თხუთმეტი წელიწადი შესრულდა, რაც შესანიშნავი კრიტიკოსი გეორგ ბრანდესი სალიტერატურო ასპარეზზედ მოღვაწეობს. ამ მწერალს მარტო სამშობლოში—დანიაში—არ იცნობენ; დღეს იმისი სახელი მთელს ევროპაშია გავარდნილი. გეორგ ბრანდესის თხზულებანი ევროპის თითქმის ყველა ენაზედ გადათარგმნილი. ყველა განათლებულ ევროპიელს წაუკითხნია „მთავარი მიმართულებანი ევროპის მე-XIX საუკუნის ლიტერატურისა“, ბრანდესის საუკეთესო ნაწარმოები. გულ-წრფელ და დიდად ნიჭიერ ბრანდესს ყოველთვის მაღლა ეჭირა დროშა სინათლისა და სიმართლისა. ბევრი უსიამოვნება გამოუვლია ბრანდესს 35 წლის განმავლობაში, ბევრი დაბრკოლება უნახავს და დევნა გამოუცდია თვით მახლობელთაგანაც-კი, მაგრამ დროშა არასოდეს არ დაუშვია და არც ერთხელი არ უღალატნია იმ იდეალებისათვის, რომელთა განხორციელებასაც ახალგაზრდობაშივე შეუდგა.

ბრანდესი დაიბადა 1842 წელს, დანიის სატახტო ქალაქ კოპენგაგენის მახლობლად. განათლება ამ ქალაქის უნივერსიტეტში მიიღო, სადაც ჯერ სასჯულო საქმე შეისწავლა, შემდეგ ფილოსოფია. ფილოსოფიასთან ერთად მომავალ კრიტიკოს ძალიან აინტერესებდა ესტეტიკაც, რომელსაც მეტად დიდ დროს ანდომებდა. პირველი თხზულება—ბერძენთა ტრაგედიებისა და ძველ ავტორების შესწავლის ნაყოფი—დასწერა ოცის წლისამ. ეს თხზულება—„ბედის იდეია ძველ დროში“ — უნივერსიტეტის მიერ ოქროს მედლით იქმნა დაჯილდოვებული. უნივერსიტეტის გათავების შემდეგ ბრანდესი მოგზაურობას შეუდგა ევროპაში, სწავლობდა საფრანგეთის, გერმანიისა და ინგლისის ლიტერატურებს. მოგზაურობამდე ბრანდესმა გამოსცა თავისი ნაწარმოები—„ახალის ფილოსოფიის დუალიზმი“, რომელსაც სწორედ ეხლა შეუსრულდა 35 წელიწადი. მალე იმის კრიტიკულ წერილების კრებულიც გამოვიდა. მგზავრობიდგან დაბრუნებისას ბრანდესი კოპენგაგენის უნივერსიტეტში შეუდგა ლექციების კითხვას, რამაც დიდძალი ხალხი მიიზიდა. ამ ლექციებმა სახელი გაუთქვეს ბრანდესს. ესევე ლექციები გახდნენ მიზეზად ბრანდესის განდევნისა. სინათლისა და სინიდისის თავისუფლების მტერთ მეტად ეუცხოვათ ახალგაზრდა მწერლის გამბედავი აზრები: ბრანდესი ატეისტად და საზოგადოებრივ წესწყობილების დამრღვევად იქმნა აღიარებული. კლერიკალებმა და ძველის აზრ-შეხედულების მომხრეთ მალე განაძევეს მწერალი სამშობლოდგან.

ბრანდესი გერმანიაში გადავიდა და იქ შეუდგა წერას ნემეცურს ენაზედ. მხოლოდ ექვსის წლის შემდეგ, როდესაც მთელმა ევროპამ პირველ ხარისხოვან მწერლად იცნო, დაბრუნდა ბრანდესი სამშობლოში. 1891 წელს კოპენგაგენში დიდის ამბით გადაიხადეს ბრანდესის 25 წლის მოღვაწეობის იუბილეი. „მეგობარნო!—უთხრა მაშინ ბრანდესმა ფანჯრის წინ თავმოყრილ ხალხს.—მაღლა ასწიეთ თქვენი მაშხალები, საჭიროა მეტი ცეცხლი, მეტი სინათლე; საჭიროა სინათლე მთელს ჩვენს ცხოვრებაში, ყოველს მოქმედებასა და საქმეში. ვერაფერი ჩააქრობს ამ ცეცხლს. გაანათეთ ყოველივე კუთხე, წყვდიდით მოცვული, გაითბეთ გული, სიკეთისაკენ მისასწრაფად, და, მერწმუნეთ, სინათლის მომტანი სული კეთილი სულია, სიმართლისა და ჭეშმარიტების განმავრცელებელი, და არა ბოროტი. ცეცხლი თვით სიცოცხლეა. იმისი სინათლე არასოდეს არ ჩაქრება.“ აი ამ ორიოდ სიტყვაში გამოხატა ბრანდესმა მთელი თავისი პროგრამა. სინათლე, მეტის სინათლის მოფენა ცხოვრებაში შეადგენდა დევიზს ბრანდესის 35 წლის სალიტერატურო მოღვაწეობისას.

◆ ◆

ვენაში გარდაიცვალა დიდად ნიჭიერი ავსტრიელი პოეტი და დრამატურგი კარლ ვეისი. განსვენებული 50 წლის კაცი იყო, მაგრამ მძიმე ავადმყოფობამ ადრე გამოასალმა წუთი-სოფელს. იმ დროს, როდესაც კარლ ვეისი სიკვდილს ებრძოდა, სახალხო თეატრში დამსწრენი ალტაცებით ეგებებოდნენ იმის კომედიას „ახალ დროის სამსონს.“ საზოგადოება ტაშს უკრავდა, იწვევდა სანახავად საყვარელ ავტორს, მაგრამ დირექტორმა აცნობა დამსწრეთ, რომ ავტორი მძიმედ არის ავადაო.

კარლ ვეის დიდი სამსახური მიუძღვის ავსტრიის სახალხო თეატრის წინაშე. უკანასკნელათ წელს იმის კომედიებს პირველი ადგილი ეჭირა ამ თეატრების რეპერტუარებში. კარლ ვეისზედ ადრე ამ ასპარეზზედ იღვწოდნენ ნესტროი, რაიმუნდი და ბაუერნფელდი. კარლ ვეისმა განაგრძო იმათ მიერ დაწყობილი საქმე. დრამატურგი ვენელი იყო, კარგად იცნობდა ვენას, ამ ქალაქის მცხოვრებთ და კიდეც იმიტომ თავის პიესებში ვენელნი გამოჰყავდა, გულ-კეთილი, უდარდელი, მაგრამ ამავე დროს ცხოვრებაში

ბაზედ მიმხდარ ინციდენტისა გამო ზემოდ აღნიშნულს თანამდებობას გამგისა და სამზრუნველოს თავმჯდომარისას თავს ანებებს. †

⁂ დღეს, 3 ნოემბერს, ტფილისის ვაჟთა პირველ გიმნაზიის სადგომში, გრაფინია უვაროვის თავმჯდომარეობით, სხდომა ექნება საარქეოლოგო საზოგადოების კავკასიის განყოფილებას. განსახილველია რამდენიმე მოხსენება.

⁂ ამას წინად კავკასიის სამოსწავლო ოლქის უფროსი შეეკითხა ტფილისის ქალაქის გამგეობას იმის შესახებ, თუ ქალაქისათვის რა ტიპის საშუალო სატეხნიკო სასწავლებელია უფრო საჭირო. ეს წინადადება ხუთშაბათის სხდომაზედ განიხილა ტფილისის ქალაქის სასწავლებელთა კომისიამ, რომელიც კარგა ხნის მსჯელობის შემდეგ ვერავითარს გამორკვეულს აზრს ვერ დაადგა. ამ საქმის ხელმეორედ განხილვა კომისიამ შემდეგის კვირისათვის გადასდო.

⁂ ხუთშაბათს, 1 ნოემბერს, ტფილისის ქალაქის გამგეობაში სხდომა ჰქონდა ქალაქის სასწავლებელთა გამგე კომისიას. სხვათა შორის, კომისიამ განიხილა ბ-ნ ნ. ა. ბაბოვისაგან წარდგენილი გეგმა იმ შენობისა, რომელშიაც, საბჭოს გარდაწყვეტილების თანახმად, უნდა მოთავსდეს საქართველოს რუსეთთან შეერთებიდგან ასის წლის იუბილეის აღსანიშნავად განზრახული ორი ახალი სკოლა. კომისიამ მოიწონა პროექტი და გეგმა შენობისა და გარდასწყვიტა წარუდგინოს იგი ქალაქის გამგეობას განსახილველად.

⁂ სუხუმის ოლქში, გაგრაში, ამიერიდგან სამუდამო საფოსტო განყოფილება იქმნება დაარსებული, სადაც საშინაო და საგარეო დეპეშებს მიიღებენ.

⁂ განმარტებულია, რომ გლეხების მიერ ქალაქის ნაწილში შეძენილს სასახლ-კარო მამულზედ ისეთივე გარდასახადი იქმნეს შემოღებული, როგორიც დღეს ქალაქის მამულებზეა დადებული.

⁂ მთავრობას დაუმტკიცებია დ 1-ლ იანვრისათვის მოქმედებას დაიწყებს „ახალი წესდება სახელმწიფო შემნახველ კასსებისა“.

⁂ ამიერ-კავკასიის ბებიათა საურთიერთო დამხმარებელ საზოგადოების წესდების პროექტი უკვე ხელმოწერილია საზოგადოების დამფუძნებელთაგან, უფროს მეტად ტფილისის ბებიათაგან, და ამ დღეებში სადაც ჯერ არს დასამტკიცებლად წარედგინება.

⁂ კავკასიის საიუბილეო გამოფენის კომიტეტმა, სხვათა შორის, დაადგინა, რომ გამოფენის მოედანი განათებულ იყოს ხოლმე საღამოს 8 საათამდე.

⁂ განზრახვა აქვთ წუმწუმაზედ დადებული აქციზი შესცვალონ.

⁂ სულით-ავადმყოფთა საქალაქო სამკურნალოს ექიმს მ. ა. გედევანიშვილს, რომელსაც სულით ავადმყოფთათვის ახალშენის პროექტის შედგენა მიანდვეს, ამ წლის 1 დეკემბრამდე მისცეს ვადა ხსენებულ პროექტის წარსადგენად.

⁂ ტფილისის ცხენის რკინის გზის უსახელო საზოგადოების დირექტორმა რაგოლერმა წარუდგინა 1 ნოემბერს ქალაქის გამგეობას 15,000 მან., რომელიც ქალაქს ერგება ცხენის რკინის გზის საზოგადოებისაგან.

⁂ ტფილისის ფოსტა ტელეგრაფის კანტორის უფროსმა მისწერა კავკასიის გამოფენის კომიტეტს, რომ, რადგანაც გამოფენაზე ამ ჟამად ცოტა ხალხი დადის უამინდობისა გამო და გამოფენაზე გამართულ საფოსტო განყოფილებითა და ტელეფონით ცოტანი სარგებლობენ, ამიტომ საფოსტო განყოფილება და ტელეფონი გაუქმდესო. გამგეობის კომიტეტმა გადასწყვიტა ფოსტა-ტელეგრაფის განყოფილება და ტელეფონი დარჩეს იმ დრომდე, ვიდრე გამოფენა არ დაიკეტება.

⁂ განზრახვა აქვთ პატიმართათვის შრომა სავალდებულო გაჰხადიან

⁂ ლაპარაკია აღძრული რკინის გზით ცხენების გადაყვან გადმოყვანის საქმე როგორმე უკეთ მოაწყონ.

⁂ მთავრობას დაუმტკიცებია წესდება ტფილისის სავაჭრო სკოლისა, რომელიც ამ დღეებში უკვე დაიწყებს მოქმედებას.

⁂ მთავარმა შტაბმა მოითხოვა სიები იმ აფიცერთა, რომელნიც ეხლა სამსახურში ითვლებიან კაპიტნის ჩინით და ოსმალეთთან ომის დროს 1877—1878 წლ. როტის უფროსებად იყვნენ („Нов. Об.“).

⁂ ტფილისის ცხენის რკინის გზის უსახელო საზოგადოების დირექტორს რაგოლერს გადაუწყვეტნია თეატრებში მოსიარულე ხალხისათვის წარმოდგენის გათავებისას დააყენოს ხოლმე ყოველ დღე ოთხი ვაგონი. ორი ვაგონი აქედგან ვერის ხიდზე გაივლის და ორიც გოლოვინის პროსპექტით, ერევნის მოედნით და ნიკოლოოზის ხიდით მიხეილის პროსპექტზე.

⁂ ხვალ, 4 ნოემბერს, ავჭალის სახალხო წარმოდგენათა სადგომში ქართულის სცენის მოყვარენი წარმოადგენენ ა. ცაგარლის 4 მოქმედებიან კომედიას „ციმბირელს“.

⁂ ხუთშაბათს, 1 ნოემბერს, ქართულმა დრამატიულმა დასმა, ბ-ნ კ. შათირიშვილის საბენეფისოდ, წარმოადგინა დრამა „ავადმყოფი ხალხი“ და კომედია „ოქროს ევა“. წარმოდგენამ კარგად ჩაიარა და ხალხიც ბლომად დაესწრო. დაწვრილებით ანგარიშს ხვალ დავბეჭდავთ.

⁂ ამიერ-კავკასიის რკინის გზის გამგეობამ ამ დღეებში მოსთხოვა სადგურების უფროსებს ცნობები იმ შენობისა და სხვა სამუშავრების შესახებ, რომელთათვისაც ფულის გადადება საჭირო. საჭირო ფული 1903 წლის ხარჯთ-აღრიცხვაში უნდა იქმნეს შეტანილი.

⁂ დღეს, 3 ოქტომბერს, ტფილისის სამოსამართლო პალატის სისხლის სამართლის პირველ დეპარტამენტში, სხვათა შორის, განსახილველად დანიშნულია საქმე შორაპნის მაზრის დ. ჩხარის ბოქაულის მეუღლის ელისაბედ ჟურულისა, რომელსაც მოსამსახურის, 12 წლის ქალის ცემა ჰბრალდება.

⁂ ამ დღეებში ტფილისის პოლიცმეისტერმა ბ-ნმა კოვალიოვმა სთხოვა ქალაქის გამგეობას, რაც შეიძლება მალე შეაკეთოს კლასიჩესკი ქუჩა, რადგანაც იგი მეტად ცუდ მდგომარეობაშიაო.

სასოფლო მეურნეობა.

—

ქათმის კვერცხის გემო.

ყველა ქათმის კვერცხს ერთნაირი გემო და სურნელება არა აქვს. ქათმის ჯიშს, კვებას, მოვლასა და სხვ. გავლენა აქვს არა თუ კვერცხის სიდიდესა, განიერებასა და ნოყიერებაზე, არამედ გემოზედაც.

თუ გვინდა, რომ გემრიელი და სურნელოვანი კვერცხები გვქონდეს, კარგად უნდა ვკვებოთ და ჯან საღად გვყავდეს კვერცხის მდები დედალი.

აზოტიური ნივთიერებით მდიდარს საკვებს გავლენა აქვს, უმთავრესად, კვერცხის სიდიდესა და მაწიერებაზე (ნოყიერებაზე); ზეთით მდიდარ საკვები-კი გემრიელ კვერცხს ადებინებს ქათამს.

ჩვენებური სიმინდი თითქმის უნაკლულოდ გასწევს ამ ორგვარსავე დანიშნულებას, მაგრამ კარგი იქნება, რომ გემოსთვის, სიმინდის საკვებში ცოტათი მზე უქვრიტას (მზის უმზირა) კარგად შენახულს თესლს გაურევდენ.

სიდიდისა და გემოს გარდა, თუ გნებავთ, კვერცხი სურნელოვანიც იყოს, ქათმის საჭმელს გაურიეთ თესლები: კამისა, ზირასი, ანისულისა და სხვ. შეიძლება ამ თესლების ნახარშშიაც დაალბოთ საკვები (სიმინდი, ხორბალი და სხვ.) და ისე მისცეთ ქათამს.

კვერცხს სურნელებას შემატებთ აგრეთვე, თუ მათ შეინახავთ სურნელოვან მცენარეთა თესლში, ან გამხმარ ფოთლებში, მაგ. ალერდისაში, თავშავისაში და სხვ.

ისიც უნდა ვთქვათ, რომ ხშირად რაოდენობა კვერცხის დებისა და მათი ღირსება ერთად არ თავსდებიან.

ორი დედალი, რომელთაგან ერთი ბევრს კვერცხს სდებს და მეორე კი ცოტას, თუ ერთნაირად იკვებება, იმ შემთხვევაში პირველი მეორისაზე უფრო მდარე გემოისა და სურნელების კვერცხს იძლევა.

საუკეთესო კვერცხებს, თუმცა ცოტას კი, სდებს ხოლმე ძველი კრუხი.

—

კარგად მოწველის გავლენა რძის რაოდენობაზე.

კაი მწველელი ძროხას ბევრად უფრო მეტს რძეს მოაცემინებს, ვიდრე ცუდი. ერთი გერმანელი ამის თაობაზე საინტერესო ცნობას მოგვითხრობს. მას მიუნდვია თავის 21 ძროხის წველა გამოცდილ და მცოდნე შვეიცარიელ მწველელისათვის. სულ ცოტა ხანში ძროხებს თხუთხმეტი ლიტრით მეტი რძის მოცემა დაუწყვიათ და მალე კი ეს ნამეტნავობა ოცდაათ ლიტრამდე ასულა.

ყოველს ეჭვს გარეშეა, რომ ეს მომატება კარგად წველის შედეგი იყო და არა სხვისა რისამე, რადგანაც, მიუტოვებია თუ არა იმ შვეიცარიელს წველა, ძროხებსა ნაკლები რძის ძლევა დაუწყიათ.

(„Хоз.“)

დაბა და სოფელი

—

ს. დიმი (ქუთაისის მაზრა). ა წლის „ივერიის“ 193 №-ში ბ-ნი თ—ეს კორრესპონდენცია იყო და ბეჭდილი დიმის ორ-კლასიან სასწავლებლის ადგილის ამორჩევის თაობაზე და ამ ამორჩევის დროს ატეხილ განხეთქილების შესახებ.

იქნება მკითხველს ეგონოს, რომ ეს განხეთქილება დიდი ხანია გა თავდა და საზოგადოებამაც მოი სვენა? საუბედუროდ, ასე არ არის ეხლაც სხვა-და-სხვა დასი ისევ ერთ მანეთს ეჯიბრებიან და საქმე ვერც ერთს ვერ გაუკეთებია: სა

არ ჩახედული ვენელნი. კარლ ვეისმა რაიმუნდის სახელობის პირველი პრემია მიიღო, ხოლო სიკვდილის წინა დღეს საერო განათლების სამინისტრომ იმასვე მიუსაჯა ბაუერნფელდის პრემიაც. „კარლ ვეისი, ვკითხულობთ ერთ გაზეთში, იშვიათი სატირიკოსი იყო, სახელდობრ გულკეთილი სატირიკოსი.“

უკანასკნელ კომედიაში — „ჩვენის დროის სამსონში“ — დრამატურგმა პარლამენტის დეპუტატთა ტიპები დახატა. ზოგიერთებმა ამ დეპუტატთაგანმა დაივიწყეს წინანდელი იდეალი, მისწრაფება. ეხლა ისინი ერთმანეთს მახეს უგებენ, მეცადინეობენ კერძო სარგებლობისათვის, სიმდიდრეს დაეძებენ. მხოლოდ გმირი პიესისა, პროვინციიდგან სატახტო ქალაქში ჩასული ახალგაზრდა ვექილია მოვალეობის გრძნობით გატაცებული. ამ ვექილს ჯერ კიდევ არ დაუკარგნია რწმენა, იმედი ჯერ კიდევ აცხოველებს, იგი მზადაა ტანჯულ კაცობრიობის საშველად. იგი პარლამენტის ტრიბუნიდგან ემზადება სალაპარაკოდ, უბედურთა ტანჯვის ასაწერად, განსაკურნებელ საშუალებათა ჩამოსათვლელად, მაგრამ დასი წინ ეღობება, ნებას არ აძლევს არც ლაპარაკისა და არც მოქმედებისას. გულგატეხილი გმირი სოფლისაკენ ესწრაფვის ვიწრო ფარგალში სამოქმედოდ. „უმჯობესია პატარა გეგმის განხორციელება, ვიდრე დიდის საქმისათვის უნაყოფოდ მეცადინეობაო“, ამბობს გულში. ამ კომედიაში კარლვეისმა სასაცილოდ აიგდო ამომრჩეველნი, დეპუტატნი, პრესის წარმომადგენელნი. სხვა მწერალს ავსტრიელნი არ აპატიებდნენ ასეთ სითამამეს, მაგრამ კარლ ვეის საერთო სიყვარული ჰქონდა დამსახურებული და ყველაფრის თქმა შეეძლო.

პარლამენტისა და დეპუტატების სცენაზედ გამოყვანა მარტო კარლ ვეისმა არ მოიწადინა. ამ რამდენისამე დღის წინად ვენის ერთ თეატრში წარმოადგინეს ვენელ მწერლისა და კრიტიკოსის გერმან ბარის დრამა „მოციქული“. სცენაზედ მაყურებელი მთელ პარლამენტსა ჰხედავს, სამას დეპუტატს, ისმენს იმათ სიტყვებს და გაფაციცებით თვალ-ყურს ადევნებს მოუსვენარ დეპუტატთა მიერ გამოწვეულ აყალმაყალს და ჩხუბ-დავიდარაბებს.

◆◆

კარლ ვეისის სიკვდილით დიდი გაჭირვება დაუდგება ავსტრიის სახალხო თეატრს. კრიზისი (ამ სიტყვას ეხლა ყველაფერში ხმარობენ), როგორც გაზეთები და ჟურნალები გადმოგვცემენ, გერმანიის დრამატიულ ლიტერატურასაც დაუდგა. დიდად საგრძნობელი შეიქმნა ეს განსაკუთრებით ბერლინში. ბერლინელები ამ ბოლოს დროს ნემეცთა საყვარელ დრამატურგების, თვით ზუდერმანის, ჰაუპტმანისა და გალბეს ნაწარმოებემსაც-კი აღარ ინდობენ. ამ მწერალთა რამდენსამე პიესას ბერლინელები ცივად მიეგებნენ. ზუდერმანს აზრადა აქვს თურმე ეხლა თავისი ახალი პიესა ბერლინს გარეთ, სხვა რომლისამე ქალაქის თეატრში დადგას. ასევე მოიქცევა, როგორც ამბობენ, მაქს გალბეც, რომლის ახალ პიესასაც, ამ ერთის თვის წინად დადგმულს, საზოგადოება მეტად ცივად მიეგება. ამ პიესაში ავტორი ეხება პომერანელ გაბოგანოვებულ გლეხთა გადასახლებას. მოქმედება სწარმოებს მეცხრამეტე საუკუნის პირველ ნახევარში.

ბევრად უფრო მეტი თანაგრძნობა და ინტერესი გამოიწვია ბერლინში დადგმულმა ჰოლანდიელ დრამატურგის გეიერმანსის დრამამ „იმედმა“. „იმედი“ მეთევზეთა გემსა ჰქვიან. ამ ძველ და დაძაბუნებულ გემით მეთევზენი ზღვაში მიდიან. ავტორი აღგვიწერს შინ დარჩენილ დედაკაცთა შიშს, განსაცდელს, მოლოდინით გამოწვეულს, იმათ გაჭირვებულ ცხოვრებას. არც ერთი ხელობა არ არის ისეთი სახიფათო, როგორიც მეთევზეობაა. იშვიათადა ბრუნდება სამუშაოდ წასული მეთევზეთა გემი ან ნავი ისე, რომ ორი-სამი კაცი ზღვის აზვირთებულ ტალღების მსხვერპლად არ გახდეს. ადვილი მისახვედრია ამის შემდეგ ის შიში და შფოთი, რომელსაც დედაკაცები უნდა ჰგრძნობდნენ ქმრების სამუშაოდ წასვლის შემდეგ. ავტორი სწორედ აი ამ შიშს ასურათხატებს. გემი „იმედი“ იღუპება და ყველანი სასოწარკვეთილებას ეძლევიან. დიდ შთაბეჭდილებას ახდენს თურმე ეს სცენა მაყურებლებზედ. უიმედოდ, უპატრონოდ და უშემწეოდ დარჩენილთა გოდება მაყურებელს გულს უღრავს და დარდით უვსებს.

ამას გარდა არც ერთ სხვა პიესა ბერლინში მაგრე რიგად საზოგადოების ყურადღება არ მიუქცევია

◆◆

დრამატიულ ლიტერატურით ყველაზედ ღარიბი განათლებულ ერთ შორის შეერთებული შტატება ამერიკელებს დღემდე არც ერთ თვალსაჩინო და სახელოვანი დრამატურგი არა ჰყოლიათ, არც ერთ ნიჭიერი დრამა არ შეუქმნიათ თეატრი ამერიკაში გერმანიისა დ ინგლისის დრამატურგიის გავლენი ქვეშ იმყოფება. ამას გარდა დიდ ადგილი აქვს დათმობილი ამერიკ თეატრში ფრანგულ ფარსსაც. უფრო მისწონთ ამერიკელებს ის პიესები, რომელთა შინაარსაც ესა თ ის სალაპარაკო საგანი შეადგენ წინააღმდეგ შემთხვევაში, თეატ მხოლოდ მაშინაა სავსე, რადგანაც განცხადებებზედ აღნიშნულია რომლისამე განთქმულის გასტროლიორის სახელი და ბილეთების ფასები ძალიანაა აწეული. დიდი გასავალ აქვს მელოდრამებს, რომელნი შინაარსით კი არა, უფრო მოწყ ბილებებითა და ეფექტებით იზიდ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ზოგიდოება, რომელსაც დღემდის ერთი ოჯახური ცხოვრება ჰქონია და რომელსაც შეადგენდა 7 სოფეელი, აქნობამდის ერთმანეთის მოყვარე, გაჭირვებაში ერთმანეთის მშველელი და მომხმარე, ერთმანეთის სულის ჩამდგმელი, ეხლა მოსისხლე მტრად გადაქცეულა. შეიკრიბებიან სასოფლო ყრილობაზედ მამასახლისის ბრძანებით, ყაყანებენ, ილანძღებიან, ის და აკლიათ თითქმის, რომ ხანჯლებზედ ხელი გაისვან და ბოლოს-კი გადმოდგება მამასახლისი და აცხადებს, რომ რადგანაც ის კაცი, რომელსაც მოველოდდით, არ მობრძანდა, ან-და რადგანაც ყრილობაზედ კანონიერი რიცხვი არ გამოცხადდა, ყრილობა არ შესდგებაო. ხალხი გულ-დაწყვეტილი და იმედ-გაცრუებული მიდის სახლში. ამ ნაირად იკრიბება მუდამ ხალხი ამ საქმის თაობაზედა და იშლება, საქმე-კი არ კეთდება. ამ რიგად-კი, ეჭვი არ არის, საქმეს დაბოლოვება არ ეღირსება, თუ მოთავეებმა ტაქტიკა არ გამოიცვალეს ხვა რამ ღონისძიებას არ მიჰმართეს. მართალია, ხალხის გაჩუმება ბევრნაირად შეიძლება, მაგრამ ეს არ ივარგებს. სჯობს ისევ შემდეგს საშუალებას მიჰმართონ. საზოგადოების შვიდი სოფელი 18 ვერსის მანძილზეა გაშლილი; ამ რიგად ერთს სკოლაში ამათი მოთავსება შეუძლებელია. მაგრამ ამ სკოლისათვის შენობის აგებაზედა და შენახვაზედ საზოგადოება უარს ვერ იტყვის. ამიტომ უნდა აშენდეს შენობა ორ-კლასიანი სასწავლებლისათვის შუა გულ ადგილას შემდეგი სოფლებისათვის: ცხენთარო, როდინაური, სვიათ-მაღალი და ობჩისათვის, მხოლოდ არა „ერისთვის ადგილზე,“ რომლის შეძენაც სხვა-და-სხვა მიზეზებისა გამო არ არის სასურველი და ხელ-საყრელი, არამედ სხვა ალაგზედ. ეს შენობა, რასაკვირველია, მთელმა საზოგადოებამ უნდა გააკეთეს, მაგრამ რადგანაც ამ შემთხვევაში სოფლები: ნერგეთი, ზედა-დიმი და ქვედა-დიმი 300 კომლი მცხოვრებით ძლიერ დასჯილნი იქნებიან, დაარსდეს ამათთვის ერთ-კლასიანი სასწავლებლეპელი შემდეგის პირობებით: ადგილი და შენობა მთელმა საზოგადოებამ შეიძინოს; 250 მანეთი ხაზინიდგან ვითხოვოთ, რომელსაც, ჩემის აზრით, სამინისტრო არ დაგვიჭერს; თოთო მოსწავლემ იხადოს წლიურად ორ-ორი მანეთი, როგორც ეს ზოგიერთს სამინისტრო სასწავლებელშია, სასწავლებელში იქმნება არა ნაკლებ სამოცი ბავშვისა; ამ ნაირად შესდგება 120 მ.; აქედგან მასწავლებელს მივსცეთ 50 მან., სულ შეუდგება 300 მ., ბ 50 მ. მორიგს მივსცეთ და დანარჩენი 20 მ. დარჩება სასწავლებელს სხვა-და-სხვა ოჯახურ ხარჯის დასაფარავად. შეშას თვითონ ბავშვების პატრონები მოიტანენ. როცა ბავშვი ერთ-კლასიანს სასწავლებელს გაათავებს, შეუძლიან ორ-კლასიანში, იაროს, რადგანაც მაშინ ის მოზრდილი იქმნება და სიარული ისე აღარ გაუჭირდება.

თუ ამ რჩევას ხალხი შეისმენს და განახორციელებს, ჩემის ფიქრით, „არც მწვადი დაიწვის და არც შამფური.“

თორნიკე გეგეშიძე

—

ბაქო, 2 ნოემბერი. ხმოსანთა არჩევნების პირველი კრება დასრულდა აქაურ მკვიდრთა თათრების სრული გამარჯვებით: 32 არჩეულთა შორის 23 თათარია, 6 სომეხი და 3 რუსი. დარჩა ამოსარჩევად კიდევ ათი ხმოსანი. დანამდვილებით ამბობენ საარჩევანო საქმეებში გამოჭახრაკებულნი, რომ იმ მეორე არჩევანზე ერთიც არა თათართაგანი არ იქნება ამორჩეულიო.

მართალი რომ სთქვას კაცმა, დღემდის ისე იქცეოდა არა-თათართაგანი ხმოსნების უმრავლესობა, ისე არაფრად აგდებდა თათრის, ე. ი. მთელის ქალაქის მცხოვრებთა, თითქმის სამი მეოთხედის, ინტერესებს, რომ მათს ადგილზე ძნელი არის სხვა ნაირად მოქცევა... საკმარისია თუნდ მარტო ის გავიხსენოთ, რომ ქალაქი ასი-ათასობით ხარჯავს მცხოვრებელთა განათლებისათვის და მოსწავლეთა რიცხვში გადამხდელთა შვილები კი სულ მცირე °/₀ შეადგენენ.

ნურვინ იკადრებს იმის თქმას, რომ ეს მათს კულტურულს უკან ჩამორჩენას მოასწავებს და არა ქალაქის ბედის გამგეთაგან მკვიდრთა. ინტერესების უარყოფასაო.

არა. აქაური თათრებიც ისე ეტანებიან სწავლას, როგორც მათი „სტუმრები“, მაგრამ... „ზოგჯერ თქმა სჯობს არა თქმასა, ზოგჯერ თქმითაც დაშავდების“, და... თათრებსაც ნუ დაემდურებიან, თუ დამატებითს არჩევანზე მათი კენჭით არა ერთი და ორი „სტუმართაგანი“ „გაშავდების“...

ამ არჩევანზედაც გამოიჩინეს თათრებმა ცოტა გადაჭარბებული „თავაზი“. ამითი უნდა აიხსნას ხმოსნად არჩევა მ. მ. შუმახერისა, თალიევის მადნების „ბედნიერი“ გამყიდველისა *). ბ-ნი შუმახერი დიდი გამოცდილი საქმის კაცია, პატიოსნობით და ენერგიით ცნობილი, მაგრამ იმდენი საქმე აქვს, ისეა სხვა-და-სხვა საზრუნავით ყელამდე ავსილი, რომ ყოვლად შეუძლებელია საბჭოს სხდომებზე მან მოასწროს მონაწილეობის მიღება...

თ. ხამხაძე

უცხოეთი

—

ინგლისი. გაზეთ „Matin“-ს კორესპონდენტი სწერს ლონდონიდგან, რომ ინგლისის მეფემ ედიურდ VII 22 ოქტომბერს (4 ნოემბერს) მიიღო სერ ჰენრი დე-ვილიერსი, მთავარი მსაჯული კაპის ახალშენისაო. ამ აუდიენციას ის მნიშვნელობა აქვს, რომ სერ ჰენრი დე-ვილიერსი მეტად თანაუგრძნობს ბურებს, თუმცა იგი ინგლისელების მოძულე არ არის. თუმცა დე-ვილიერსი კაპის ახალშენის ჰოლანდიის დასს ჰმეთაურობს, მაგრამ ლონდონში, სამინისტროთა წრეებშიც-კია მეტად პატიოსან და ყოველთვის პირუთვნელ კაცად ითვლება. რა ილაპარაკეს მეფემა და-ვილიერსმა, ჯერ-ჯერობით დაბეჯითებით არავინ იცის. შესაძლებელი-კია, რომ მეფემა სთხოვა ჰენრი დე-ვილიერსი გამოსთქვას თვისი აზრი, რა პირობით დასთანხმდებიან ბურები ომის მოსპობაზე.

— ლონდონში 22 ოქტობრის თარიღით კიტჩენერისაგან შემდეგი დეპეშა მიიღეს: „ბურების გენერალმა ლუი ბოტამ ინგლისელების მთავარ-სარდალს ლორდს კიტჩენერს განუცხადა, რომ ამას წინად ბურებმა ერთი ტყვედ წაყვანილი ინგლისის აფიცერი დახვრიტეს და ეს ამბავი ისე უნდა აიხსნას, როგორც პასუხი იმის გამო, რომ ინგლისელები სიკვდილით ჰსჯიან ბურების ტყვედ წაყვანილს სარდლებს. მომავალში ამასვე უნდა ელოდდეთო.“ ამ ცნობამ ინგლისის საზოგადოებას თავ-ზარი დასცა.

— ტრანსვაალისა და ორანჟეს რესპუბლიკასთან ომმა მარტო ინგლისის სამხედრო ძლიერებას და სახელს კი არა, იმის ფინანსებს და მატერიალურს ძალასაც დიდი ვნება მიაყენა. საუკეთესო ფინანსური გაზეთი ინგლისისა „Inpestors' Beuiew“-ი სწერს. ყველგან ისეთს ნიშნებს ვხედავთ, რომლებიც მრავალს კოტრობას მოასწავებენო; აქ, ინგლისში, ერთი სამრეწველო და სავაჭრო დაწესებულება არ მოიპოვება, რომელიც შიშის თვალით არ უყურებდეს მომავალ კოტრობის ხანას. მრავალს ფირმას ამ ჟამად ხელში გასანაღდებელი ქაღალდები აქვს. მაგრამ იმათ წარდგენას ვერა ჰბედავენ, ეშინიანთ, რომ ამნაირად უეცრად გაკოტრების შიშის ზარი დაეცემა ბირჟებსაო, ამბობს იგივე გაზეთი. შემდეგ გაზეთი ამტკიცებს, რომ დღე-დღეზე მოსალოდნელია ინგლისში საყოველთაო კრიზისიო.“

— ლონდონში ხმა გავრცელდა, ხაზინის კანცლერი გიქს ბიჩი სამსახურიდამ გამოსვლას აპირებსო, რადგანაც შეუძლებლად სცნობს სამხრეთ-აფრიკასთან ომით ინგლისის ფინანსების მდგომარეობის დაქვეითებისა გამო საქმეების წარმოებას. თუ ეს ხმა გამართლდა, მაშინ ინგლისი ფინანსიურს კრიზისს თავიდამ ვეღარაფრით ვეღარ აიშორებს. ფასიანმა ქაღალდებმა უკვე 20 პროცენტით ძირს დაიწიეს. ფინანსიური გაზეთები „Economist“-ი და „Statist“-ი ამბობენ, თუ ფასიანმა ქაღალდებმა კიდევ დაიკლეს ფასი, საზოგადო დაწესებულებანი იძულებული შეიქმნებიან თავისი ქაღალდები დაკლებულის ფასით გაყიდონო, და ამის შემდეგ მაშინვე კრიზისი დაიწყებაო. მარტო ეს მოსაზრებაც საკმარისია, რომ გიქს ბიჩმა სამსახურს თავი დაანებოსო. როგორც ამბობენ, პარლამენტი ყოვლის უწინარეს ახალის სესხის შესახებ იზრუნებს, ამას წინად ახალი გადასახადები დაწესდა ინგლისში, მაგრამ შემოსავალი ამ წყაროდამ ჯერ-ჯერობით არ იქნება, ფული-კი ინგლისს ეხლა სჭირს. ფინანსისტების აზრით, თუმცა საერთოდ ინგლისელები სხვა ერებთან შედარებით ნაკლებს ხარჯს იხდიან, მაგრამ ეხლა ისე გადიდდა სხვა-და-სხვა გადასახადი, რომ თუ კიდევ ახალი შემოიღეს, უეჭველად მოხმარება შემცირდებაო. დიდად საგულისხმოა, რომ ის ფინანსისტები, რომლებიც ამ ერთის წლის წინად თავგამოდებით ითხოვდნენ ბრძოლას, ომს ბურებთან, ეხლა ომის მოწინააღმდეგენი არიან. ხშირად ვერც ზნეობრივი პრინციპები, ვერც პოლიტიკური მოსაზრებანი, ვერც პატრიოტული გრძნობები ვერ აკეთებენ ისეთს საკეთილო საქმეს, როგორც ეკონომიური და ფინანსიური მოსაზრებანი. ინგლისმა რაკი ერთი დაიწყო ბრძოლა, უნდა კიდეც დაამთავროს ე. ი. სრულიად დაიმორჩილოს ბურები. ევროპის საზოგადოებას აქამდე იმედი ჰქონდა,

---

ვენ. ამ საქმეში ამერიკელ ანტრეპრენერებს ევროპიელნი ვერ შეედრებიან. არის ისეთი პიესები, რომელთა წყალობითაც დირექტორები და ანტრეპრენერები მილიონების პატრონებად გამხდარან. ასეთი იყო დღემდე „ბიძია თომას ქოხი“, სცენისათვის გადაკეთებული. გადამკეთებელი და გამომცემელი კრეზად გადაიქცა. როდესაც პიესას საკუთრების ვადა გაუვიდა, სხვა ანტრეპრენერებმაც დიდ ძალი ფული შეიძინეს. დღესაც-კი, ორმოცის წლის შემდეგ, „ბიძია თომას ქოხი“ საუკეთესო პიესად ითვლება ამერიკელთა რეპერტუარში.

ასეთი პიესები უმთავრესად გარეგან მოწყობილებით იზიდავენ ხალხს. ამისთვის ამერიკაში ფულს არა ჰზოგავენ. ერთ პიესაში—„სალამაკთან მომხდარი ბრძოლა“—მთელი ომია სცენაზედ. ხუთას-ექვსასი ჯარის-კაცი ცხარე ბრძოლაშია. იქვეა შერიდანიც მთელის თავისის შტაბით. ხუთმეტი ზარბაზანი (თითოში ოთხ-ოთხი ცხენი აბია) განუწყვეტლივ ყუმბარებს ისვრის სცენაზედ. თეატრი კვამლით ივსება, მაგრამ საზოგადოება ყურადღებას არ აქცევს ამას და ტაშის-ცემით აჯილდოვებს მოთამაშეთ. მეორე პიესა—„ძღვის ძირში“ სხვა სანახავით იზიდავს ხალხს: ორი მოქმედება წყალქვეშ სწარმოებს. სცენაზედ გამოდის წყალ-ქვეშ მოსიარულე ნავი და მხურვალე მონაწილეობას იღებს ბრძოლაში, ვიდრე ავაზაკი—აუცილებელი ატრიბუტი მელოდრამისა-დინამიტით არ ააფეთქებს ნავს. ნავის ნამტვრევები მაყურებელთა თვალ-წინ წყალში დასცურავენ. მესამე მოქმედებაში მომქმედნი ყველანი იღუპებიან ტრაგიკულის სიკვდილით. ცოცხლად რჩებიან მხოლოდ გმირი პიესისა და ავაზაკი, ბოროტ-მოქმედი. ორს შემდეგ მოქმედებაში ამათი ბრძოლაა დახატული.

ერთ ფეერიაშია სცენაზედ მთელი მატარებელი მიჰქრის, რომელშიაც ემიგრანტები სხედან. ეს მატარებელი ლიანდაგიდგან ვარდება და დიდი უბედურება ხდება. მეორე პიესაში კატორგიდგან გამოქცეულნი ცეცხლს უკიდებენ უზარმაზარ სახლს. ხელად ჩნდებიან ცეცხლის მქრობნი თავიანთის ცხენებით, ბოჭკებითა და მანქანებით. საოცარ გმირობას იჩენენ ცეცხლის მქრობნი სცენაზედ. როდესაც ესევე პიესა პარიჟში წარმოადგინეს, საზოგადოება უკმაყოფილო წავიდა თეატრიდგან. მოვიხსენებთ ერთ პიესასაც—„ძველ კენტუკის“, რომლის შინაარსაც დოღი შეადგენს. ჟოკეებს ერთი დედაკაცი ეჯიბრება და იმარჯვებს კიდეც.

სხვა პიესები თუმცა ასეთის ეფექტებით არ არიან სავსე, მაგრამ მაყურებელთა საცრემლებელ მასალას მაინც ბლომად შეიცავენ. კრივი, ავაზაკთა თავს დასხმა, საზარელი სცენები ბნელს მაღაროებში ხშირი მოვლენაა ამერიკულს სცენაზედ. ყველა პიესაში პოლიციას საპატიო ადგილი აქვს დათმობილი; ზოგჯერ იმარჯვებს იგი, ავაზაკებს იჭერს, ზოგჯერ კიდევ დამარცხებული და პირში ჩალა-გამოვლებული რჩება. ხშირად იაფ-ფასიან ეფექტებით ავტორები გულ-უბრიყვილოს მაყურებელთა გულს იგებენ. ერთ პიესაში გმირი ავაზაკებს უვარდება ხელში. ეს უკანასკნელნი უდანაშაულო კაცს ბოძზედ აკრავენ, რომელზედაც მოძრავი ხერხია მიბმული. იმ დროს, როდესაც ხერხმა ორად უნდა გახერხოს გმირი, გამოვარდება იმისი სატრფო, ფარდაც სწრაფად ამ დროს ეშვება, ასე რომ მაყურებელი ვერ იგებს, რა დაემართათ გმირსა და იმის სატრფოს.

მეორე ასეთსავე პიესაში ზარის პირველ დარეკისას უნდა დახვრიტონ გმირი პიესისა. გმირის სატრფო ხელსა სტაცებს ზარის ენას და იმასთან ერთად იქით-აქეთ ქანაობს, რათა ხელი შეუშალოს რეკას და გმირი სამარცხვინო სიკვდილს გადაარჩინოს. ორის წლის წინად ნიუ-იორკში დასდგეს ახალი მელოდრამა „დაკარგული ლალი.“ ერთ მოქმედებაში სცენაზედ გამოდის ჰაეროსტატი. შიგ ორი კაცი ზის. ერთი დიდის ხნის შურს იძიებს და ამხანაგს ჰაეროსტატზედ მიბმულ კალათიდგან აგდებს. გადმოგდებული ხელსა სტაცებს თოკსა და ზედ ეკიდება. პირველი დანით თოკის გადაჭრას სცდილობს, მეორე ზედ აცოცებას, და ამ რიგად ჰაერში საზარელი ბრძოლა იმართება. ამ ბრძოლის დროს ჰაეროსტატი ზევით-ზევით მიდის, ფარდა-კი ნელ-ნელა ეშვება.

ამერიკულს თეატრებში სცენის მოსაწყობად არავითარ ხარჯს არ ერიდებიან. ზოგიერთ მოქმედებაში სტატისტები ასობით გამოჰყავთ სცენაზედ, თვით სათეატრო საქმე სხვანაირადაა იქ მოწყობილი. სამუდამო დასი მხოლოდ ნიუ-იორკის ორ თეატრშია. სხვაგან სამუდამო დასს ვერსად შეჰხვდებით. ჩვეულებრივ ანტრეპრენერი ქირაობს ამა თუ იმ ქალაქში ორის ან სამის კვირით თეატრს და ყოველ ღამ ერთსა და იმავე პიესას ადგენს; შემდეგ სხვა ქალაქში მიდის.

ამ ბოლოს დროს თეატრმა ამერიკელნიც აალაპარაკა. ბევრგან სცდილობენ კიდეც სცენაზედ საუკეთესო დრამატურგთა პიესების გაბატონებას და უწინდელ უშინაარსო, მკვლელობებითა და არა ჩვეულებრივ ამბებით სავსე პიესების განდევნას.

ი. ა—ძე

---

*) ამ გაყიდვის დღიდგან იწყება ბ-ნ შუმახერის დიდება. ამ შუამავლობისათვის იმან ერთს დღეს მიიღო ნახევარი მილიონი. ავტ

რომ დიდი სახელმწიფოები ჩაერეოდნენ საქმეში და გამოესარჩლებოდნენ ბურებს; ეს იმედი გამტყუნდა, დაჩაგრულის ერისათვის არავინ, არც ერთი მთავრობა ხელს არ ანძრევს. თუ უშველის რამე ბურებს, ისევ ინგლისის ფინანსიური გაჭირვება, რომელიც უკვე მაგრა უჭერს ჰახრაკებს ინგლისის სახელმწიფო მოღვაწეებს.

— „პროტესტანტთა კავშირს“ უმაღლესს სასამართლოში საქმე დაუწყვია იმ აზრით, რომ ბურების წინააღმდეგ შემოღებული კანონები ასრულებულ იქმნას. კავშირს სახეში საფრანგეთის ის კონგრეგაციები ჰყავს, რომლებიც ახალის კანონის ძალაში შესვლის შემდეგ გადმოსახლდნენ ინგლისში. „პროტესტანტთა კავშირს“ ჰსურს, რომ ეს კონგრეგაციები განდევნილ იქმნან ინგლისიდამ.

ავსტრო-უნგრეთი. ავსტრიის სოციალ-დემოკრატების ყრილობამ კაუტსკის მოხსენების შემდეგ ასეთი რეზოლიუცია დაადგინა: ავსტრიის სოციალ-დემოკრატია უნდა სცდილობდეს ხანგრძლივის სავაჭრო ხელშეკრულებათა შეკვრას და ყოველივე ღონე იღონოს, რომ რაც შეიძლება გაადვილდეს საერთაშორისო ვაჭრობა; ამასთანავე დასი უნდა ეწინააღმდეგებოდეს ყოველს ღონეს, რომელსაც სხვა დასები იხმარებენ აწ არსებულ ფისკალურ და საჭეურნეო ბაჟების გასადიდებლად.

— კერბერი სცდილობს, რომ საბიუჯეტო კომისია აჩქარდეს და ბიუჯეტი პირველს იანვრამდე დამტკიცებულ იქმნას; მაგრამ ჩეხები ამის მოწინააღმდეგენი არიან და თავიანთ წარმომადგენლებს საბიუჯეტო კომისიაში უკვე შესაფერისი ინსტრუქციები გოუგზავნეს.

გერმანია. „National Zeit.“ იუწყება, რომ დეფიციტი გერმანიის იმპერიის ბიუჯეტისა, აღნიშნული უწინ 100,000,000 მარკად, ეხლა გერმანიის იმპერიის შეერთებულ საბჭოსათვის წარსადგენად უკანასკნელად შედგენილი 140,000,000 მარკას უდრის.

ახალი წიგნი

რედაქციამ მიიღო შემდეგი წიგნაკები:

1) „ზღაპრები“, შეკრებილი ძმ. გრიმების მიერ, ქუთათურ ამხანაგობის გამოცემა. წიგნი სუფთადაა გამოცემული და ღირს სამ შაურად.

2) „გიორგი, მიხეილ!“ მოთხრობა მიხეილ ივ.—ძე ცაგარლისა. წიგნაკი ღირს ორ შაურად.

3) „როგორ გაჩნდა ფულის ხმარება“, წერილი ოტტო ზეკასი, თარგმნილი ი. ბერაძის, ხოლო გამოცემული მიხეილ გაჩეჩილაძის მიერ. ღირს ეს პატარა წიგნაკი ერთ შაურად.

დეპეშა

(„რუსეთის დეპეშათა სააგენტოსაგან“).

1 ნოემბერი.

პეტერბურგი. მე-3 სათავად-აზნაურო მომგებიან სესხის დღევანდელ მე-24 ტირაჟით გაბათილდა შემდეგი სერიები: 3415, 1643, 10015, 10604, 1579, 7018, 11287, 14782, 12032, 3103, 9618, 12312, 12345, 3071, 9025, 3488, 13071, 4075, 15589, 14354, 13146, 14410, 14115, 5166, 12843, 8551, 14145, 12273, 3730, 8132, 12010, 10769, 13949, 4253, 15298, 12702, 2083, 11419, 1565, 7896, 1005, 10234, 12064, 7757, 12330 827, 10730, 3014, 13660, 6454, 723, 10822, 5637, 14369, 5482, 12700, 2135, 13489, 7849, 11155 15169, 7171, 2778, 5786, 9708, 14170, 14146, 15916, 1522, 4732, 9612, 4887, 8322, 7522, 5210, 9758, 15762, 5778, 1092, 11171, 4697, 15217, 13384, 14987, 1053, 14225, 10028, 11649, 15864, 7381, 11903, 6265, 5278, 15821, 3650, 9213, 10210, 4511, 7878, 10924, 9617, 4082, 13594, 7657, 875, 5338, 9964, 14936, 8239, 403, 3585, 14601, 6307, 10825, 4100, 1423, 6404, 3953, 6544, 516, 15313, 7557, 4641, 6211, 1262, 3443, 13208, 11301, 4120, 11765, 4548, 13712, 420, 15722, 11987, 9389, 5828, 13177, 9324, 13928, 354, 22, 11275, 2648, 7314, 145, 1822, 987, 6274, 3658, 3529, 7433, 9234, 14247, 9193, 15672, 12404, 3699, 13874 1455, 832, 7741, 5925, 8900, 8649, 15427, 14312, 3314, 9094, 6580, 8262, 15407, 5795, 7375, 13939, 425, 14405, 7684, 9335, 9013, 11165, 7486, 7374, 298, 11673, 12344, 4555, 5649, 1424, 5776, 10168, 3176, 14498, 8146, 13835, 10167, 3795, 2019, 10081, 11093, 8897, 311, 6524, 2568, 8266, 5168, 2990, 12323, 5303, 9204, 15063, 6732, 9368, 3425, 14533, 1232, 3137, 9588, 12911, 11394, 3534, 9198, 2631, 15595, 4702, 9642 და 2666.

პარიჟი. რუსეთის დესპანი თავადი ურუსოვი გუშინ დაბრუნდა და დღეს შეუდგა თავისის თანამდებობის ასრულებას.

კონსტანტინეპოლი. დასაჯერებელია, რომ კონსტანი აქ დაბრუნების შემდეგ სრულიად განთავისუფლებული იქმნება ეხლანდელის თანამდებობისაგან. ამ ამბავს კავშირი არა აქვს უკანასკნელ დროს მომხდარ ამბავთან. კონსტანს დიდი ხანია განზრახვა აქვს დაუბრუნდეს საპოლიტიკო მოღვაწეობას საფრანგეთში ახალ არჩევანების გამო.

ბერლინი. „საიმპერიო მაჩვენებელში“ გამოქვეყნებულია ის ცვლილებანი, რომელნიც მოახდინა სადამოჟნო ტარიფის პროექტში შეერთებულმა საბჭომ; არსებითი მუხლები დარჩა. შეცვლილია მხოლოდ ზოგიერთი მუხლი.

ოდესა. გუშინ იმ ადგილას, სადაც დაიწვა მენდელევიჩის შენობა, იპოვნეს გვამი ცეცხლის მქრობელ რაზმის ორის კაცისა, რომლებიც დაიკარგნენ ცეცხლის ქრობის დროს. ამ გვარად ცეცხლმა იმსხვერპლა სამი ადამიანი და ერთ მილიონ მანათამდე.

ხარკოვი. გუშინ ქალაქის საბჭომ შეიწყნარა მოხსენება ქალაქის მოურავისა შესახებ იმისა, რომ ხარკოვში დაარსდეს საქალაქო საკრედიტო ბანკი.

მოსკოვი. როგორც საიდუმლო პოლიციამ აღმოაჩინა, ერთ თერძს დაუხჩვია თავისი სამის თვის ბავშვი, ხოლო იმის დედას, თავისს საყვარელს, ამ ბავშვის გვამი ბოსტანში გადააგდებინა. თერძმა დაბადებიდგანვე შეიძულა ბავშვი, სცემდა იმის დედას და უკრძალავდა ბავშვის კვებას.

ვილნო. „Вил. Вѣст.“-ში დაბეჭდილია სიტყვა გუბერნატორისა, რომელიც ხელ-ქვეით მოხელეთა წარდგენის დროს წარმოუთქვამს. სიტყვაში, სხვათა შორის, ნათქვამია, რომ გენერალ-გუბერნატორის დაუნიშვნელობამ შეიძლება ბევრს აფიქრობინოს, მთავრობამ აზრი იცვალა ამ მხარეზედაო. ყოველივე განკარგულება, დასავლეთ მხრისათვის გამოცემული, სრულს ძალაში რჩება. ადგილობრივ მცხოვრებთ ერთის წუთითაც-კი არ უნდა შეიტანონ ეჭვი მთავრობის სიმტკიცესა და ძალაშიო. შემდეგ გუბერნატორმა განაცხადა, რომ მოხელეთ პატივის-ცემა უნდა დაიმსახურონ მიუდგომლობით, სიმართლითა და პატიოსნებით. განაპირა ადგილებში განსაკუთრებით მავნებელია ზნეობრივ პრინციპებისაგან გადადგომა; იგი ამცირებს ხელმწიფის მოსამსახურეთა ღირსებას.

კოპენჰაგენი. საშინელმა გრიგალმა ჩრდილო შოტლანდიასა და ჩრდილო ზელანდიაში გუშინ და დღეს ძლიერ შეუშალა ხელი რკინის გზის მიმოსვლას, განსაკუთრებით იუტლანდიაში, სადაც შესწყდა რკინის გზისა, ტელეგრაფისა და ტელეფონის მუშაობა. მოვიდა ამბავი, რომ მრავალ გემს ზღვაში უბედურება ეწვია შვეციის ერთი გემი ზელანდიის ჩრდილო ნაპირას თხელში გაირიყა. გემის მოსამსახურენი არსად სჩანან.

კიევი. ღამის ორ საათზე ცეცხლი წაეკიდა სამ-სართულიანს სახლს, სადაც იყო შტაბი როვნოს ქვეითა ჯარის რაზმისა. დაიწყო ორი კომპლექტი სამუსიკო იარაღისა, სახელოსნო, საჩილინგდრო და სადურგლო, ჯარის კაცთა ტანთსაცმელის სახელოსნო. მათი ქონება, ფქვილი და ბოსტნეულობა. ცეცხლი საშიში იყო მეზობელ შენობისათვის, სადაც რაზმის ეკკლესიაა; იმ შენობაში, რომელსაც ცეცხლი წაეკიდა, ბევრი ფიცრულია. ცეცხლის მქრობელ რაზმისა და ჯარის-კაცთა შეერთებულმა მხნეობამ გადაარჩინა ახლო მდებარე შენობები. დროშა გადაარჩინეს. ზარალი 60.000 მანეთამდეა.

რიგა. რიგაში ტელეფონის გამმართველმა საზოგადოებამ დღეს ჩაიბარა ტელეფონი ბელლის საზოგადოებისაგან.

2 ნოემბერი

პეტერბურგი. ამ დღეებში დაასრულა მუშაობა ლონდონელმა კომისიამ, რომელსაც იმ კერძო კაცთა საქმის განხილვა მიენდო, რომელთაც ინგლისს დავა აუტეხეს სამხრეთ აფრიკიდგან გადასახლებისათვის. მოდავეთა შორის 36 რუსეთის ქვეშევრდომი იყო. ამათ დაეხმარნენ რუსეთის დესპანი ლონდონში და მთავარი საელჩო, რომლის ვექილსაც მინდობილი ჰქონდა რუსეთის ქვეშევრდომთა ინტერესების დაცვა კომისიის წინაშე. გადაწყვეტილებით სამართლიანად იქმნა ცნობილი ის, რასაც რუსეთის ქვეშევრდომნი თხოულობდნენ. მათ მიესაჯათ ჯილდოდ 4,000 გირვანქა სტერლინგი. ეს საქმე საკეთილოდ უნდა ჩაითვალოს, რადგანაც ჯილდო, რუსეთის ქვეშევრდომთა მიერ მიღებული, დიდია სხვა სახელმწიფოთა ქვეშევრდომების მიერ მიღებულ ჯილდოსთან შედარებით, თანხა განაწილებული იქმნება იმათ შორის, რომელთა საქმეც ინგლისის კომისიამ განიხილა.

ჰააგა. დედოფალი კარგად არის, მაგრამ სავსებით მოსარჩენად საჭიროა მშვიდობიანობა, რის გამო დედოფალს რამდენიმე ხანს ოთახში დარჩენა მოუხდება.

ჰააგა. ნიდერლანდიის ელჩს კაპშტატში დევალს ნება მიეცა თანამდებობიდგან გადადგომისა.

ათონა. ადმირალის კალიარის ესკადრა სირში მოვიდა. მცხოვრებთ კარგად მიიღეს ესკადრა.

ბაქო. სამხედრო მინისტრმა, პეტერბურგში მიმავალმა, გზად ბაქოზედ გაიარა.

პარიჟი. პალატამ 338 ხმის უმეტესობით 87 ხმის წინააღმდეგ მიიღო კანონ-პროექტი, რომელმაც სამუშაო დღე რკინის გზის მექანიკოსთა და აგენტთათვის 10 საათით განსაზღვრა. ამას გარდა ამ კანონით მექანიკოსებსა და აგენტებს პენსია ენიშნებათ 20 წლის სამსახურისათვის. ფინანსმა მინისტრმა შენიშნა, რომ ახალ კანონის განხორციელებას ახალი ხარჯი მოჰყვება, ხოლო ეს ხარჯი ახალ გადასახადეაის გაწერას გამოიწვევსო.

პეკინი. უკანასკნელ ორ დღეს აქ დიდი თოვლის ნამქერები და ყინვებია. ჰშიშობენ, ასეთ ამინდების გამო იმპერატორის სახლეულობის პეკინში მოსვლა არ გადაიდოს.

პეტერბურგი. შინაგან საქმეთა სამინისტრომ, გზათა სამინისტროსთან შეთანხმების შემდეგ, დაამტკიცა წესები რკინის გზებზედ სახაზინო კორესპონდენციების მიღებისა და გაცემის შესახებ. ამ წესების ძალით სადგურის უფროსებს შრომის ჯილდოდ ნება ეძლევათ სამსამი კაპეიკი გამოართვან იმათ, სახელზედაც ფული იქმნება მიღებული.

ბერლინი. ბოლოს დრომდე ჰამბურგში ელჩად ნამყოფი დანიშნულ იქმნა ელჩად ლონდონში.

ყოველ-დღიური საჭირო ცნობები:

კავკასიის რკინის გზის მატარებლების მიმოსვლა 15 ოქტომბრიდგან 1901 წლისა (ფრჩხილებში ჩასმული [illegible]
ლისის საათით უჩვენებენ [illegible]
ლებს გარეთ—პეტერბურგის საათით)

მატარებელი მიდის ტფილისიდ
გან ბათუმში:

ფოსტის მატარებელი № 3 საღამოს 7
24 წ. (8 ს. 22 წ.), ბათუმში ჩავა დილ
8 ს. 33 წ. (9 ს. 26 წ.).

სამგზავრო მატარებელი № 5 დილის
30 წ. (10 ს. 28 წ.), ბათუმში ჩავა ს
ღამოს 9 ს. 28 წ. (10 ს. 26 წ.).

ტფილისიდგან ბორჯომში:

სამგზავრო მატარებელი № 67 დღ
1 ს. 44 წ. (2 ს 42 წ.), ბორჯომში ჩა
დის საღამოს 6 ს. 40 წ. (7 ს. 38 წ.)

ტფილისიდგან ბაქოში:

სწრაფი მატარებელი № 2 კვირაში ერთ
ხელ, პარასკევობით, დღის 2 ს. 32
(3 ს. 30 წ.), ბაქოში ჩადის ღამის 3
58 წ. (4 ს. 50 წ.).

ფოსტის მატარებელი № 4 დილის 11
47 წ. (12 ს. 45 წ.), ბაქოში ჩადის დი
ლის 6 ს. 33 წ. (7 ს. 31 წ.).

სამგზავრო მატარებელი № 6 საღამ
9 ს. 36 წ. (10 ს. 34 წ.), ბაქოში ჩა
დის დღის 2 ს. 12 წ. (3 ს. 10 წ.).

ტფილისიდგან ყარსში:

ფოსტის მატარებელი № 58, 59 საღ
მოს 10 ს. (10 ს. 58 წ,) ყარსში ჩად
დღით 12 ს. 23 წ. (1 ს. 21 წ.).

ბათუმიდგან ტფილისში:

ფოსტის მატარებელი № 4 ღამის 10
10 წ. (11 ს. 8 წ.), ტფილისში ჩამო
დის დილის 10 ს. 45 წ. (11 ს. 43 წ.)

სამგზავრო მატარებელი № 6 დილის
ს. 58 წ. (9 ს. 56 წ.) ტფილისში ჩამო
დის საღამოს 8 ს. 33 წ. (9 ს. 31 წ.).

ბაქოდგან ტფილისში:

სწრაფი მატარებელი № 1 ხუთშაბათო
ბით ღამის 10 ს. 41 წ. (11 ს. 39 წ.
ტფილისში ჩამოდის დღის 12 ს. 47
(1 ს. 45 წ.).

ფოსტის მატარებელი № 3 ღამის 12
2 (1 ს.) ტფილისში მოდის, საღამ
6 ს. 24 წ. (7 ს. 22 წ.).

სამგზავრო მატარებელი № 5 დღის 3
35 წ. (4 ს. 33 წ.) ტფილისში მოდის დ
ლის 8 ს. 50 წ. (9 ს. 48 წ.).

ბორჯომიდგან ტფილისში:

სამგზავრო მატარებელი № 66 ღამის
ს. 50 წ. (2 ს. 48 წ.), ტფილისში შამო
დის დილის 6 ს. 50 წ. (7 ს. 48 წ.).

ყარსიდგან ტფილისში:

ფოსტის მატარებელი № 60—61 დ
ლის 4 ს. 12 წ. (5 ს. 10 წ.), ტფილი
ში ჩამოდის დილის 6 ს 47 წ. (7 ს. 45 წ

განცხადება

ტფილისის ქალაქის გამგეობა

დაქებს სადგომების პირველ
მეორე საქალაქო ღამის სათევ თა
შესაფარებისათვის. სადგომები რა
შეიძლება ქალაქის შუაგულის
ლობად უნდა იყოს. პირველ
შესაფარისათვის სადგომი საჭირო
ამა 1901 წლის 1 დეკემბრიდგა
მეორისათვის—1902 წლის 1 მ
ტიდგან.

თითო სადგომში ასის კაცის მოთ
თავსებელი ადგილი უნდა იყოს
ამას გარდა ცალკე ოთახი ზედ
მეღვედლისათვის, აგრეთვე სამზ
ხაო, სამზარეულო და შეშის და
წყობი.

ვისაც ჰსურს სადგომის გაქირა
ვება, უნდა მიჰმართოს განცხ
ბით გამგეობას მეოთხე განყოფილ
ბას ყოველ დღე, კვირა-უქმეე
გარდა, 9-დგან 3 საათამდე.

(3—6.—3)

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 2-го Ноября 1901 г. სტამბა გრ. ჩარკვიანისა, სასახლის ქუჩა, № 117, 118. რედაქტორ-გამომცემელი ილია ჭავჭავაძე.